

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

El tractament de la diversitat a les aules de s'Arenal

Alicia Olmo Naranjo

Grau d'Educació Infantil

Any acadèmic 2017-2018

DNI de l'alumne: 43211607N

Treball tutelat per Maria Consolació Genovart Rapado

Departament de Geografia

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	X	☐	X	☐

Paraules clau del treball: Interculturalitat, multiculturalitat, diversitat cultural, alumnat d'infantil, enquesta.

RESUM

Actualment la interculturalitat s'ha convertit en la realitat en la qual vivim, és per això que han sorgit una sèrie de reptes per a l'escola, els quals, han de saber aconseguir de manera positiva i fructífera. La finalitat dels centres sempre ha de ser promoure en els infants actituds i coneixements d'acceptació que permetin crear una escola intercultural on predominin valors com el respecte, la solidaritat i la tolerància.

En aquest treball es presenta un diagnòstic comunitari realitzat amb la finalitat de descobrir com es tracta la interculturalitat a les diverses escoles de s'Arenal, tant de Lluçmajor com de Palma. Posteriorment, amb les dades obtingudes s'ha arribat a unes conclusions en les quals s'ha fet una comparació dels diferents centres i mètodes que es duen a terme. Els resultats indiquen l'existència d'un gran ventall d'eines, estratègies i mètodes que es fan servir a l'hora de dur a terme la incorporació d'alumnes estrangers a les aules d'aquesta zona.

Paraules clau: Interculturalitat, multiculturalitat, diversitat cultural, alumnat d'infantil, enquesta.

ABSTRACT

Nowadays interculturality has become the reality in which we live, which is why a number of challenges have arisen for the school, which must know how to achieve in a positive and fruitful way. The purpose of the centers must always be to promote in children attitudes and knowledge of acceptance that allow to create an intercultural school where values such as respect, solidarity and tolerance predominate.

This paper presents a community diagnosis carried out in order to discover how interculturality is treated in the various schools of s'Arenal, both in Lluçmajor and in Palma. Subsequently, with the data obtained, there have been some conclusions in which a comparison has been made of the different centers and methods that are carried out. The results indicate the existence of a wide range of tools, strategies and methods that are used to carry out the incorporation of foreign students into the classrooms in this area.

Key Words: Interculturality, multiculturality, cultural diversity, children's pupils, survey.

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ.....	Pàg. 6
2. OBJECTIUS.....	Pàg. 11
3. METODOLOGIA.....	Pàg. 12
4. DESENVOLUPAMENT DEL CONTINGUT.....	Pàg. 14
4.1. Context.....	Pàg. 13
4.2. Trets significatius dels centres educatius.....	Pàg. 16
4.3. Resultats de les enquestes dels professors dels centres educatius.....	Pàg. 22
4.4 Resultats de les enquestes dels directors dels centres educatius.....	Pàg. 31
5. CONCLUSIONS.....	Pàg. 35
6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	Pàg. 37
7. ANNEXES.....	Pàg. 40
7.1 Annex 1. Enquesta als docents dels centres.....	Pàg. 40
7.2 Annex 2. Enquesta als directors dels centres.....	Pàg. 42
7.3 Annex 3. Imatges de les façanes dels centres visitats.....	Pàg. 45
7.4 Annex 4. Localització dels centres visitats.....	Pàg. 49

1. INTRODUCCIÓ

En el darrers anys els fenòmens migratoris de cada vegada són més intensos, per diversos motius, com poden ser la recerca d'ocupació, de condicions millors o diverses causes i/o necessitats personals, entre d'altres, les persones que abandonen els seus llocs de procedència i es traslladen dels seus països al nostre han augmentat de manera considerable. És per això que les nostres escoles compten amb una gran diversitat d'alumnes, i és aquesta convivència entre diverses cultures que dóna lloc al terme *diversitat cultural*.

El concepte de diversitat cultural està íntimament lligat amb el d'interculturalitat i multiculturalitat. Segons les directrius de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO) el terme multiculturalitat significa: *“es refereix a la naturalesa culturalment diversa de la societat humana. No remitent únicament a elements de cultura ètnica o nacional, sinó també a la diversitat lingüística, religiosa i socioeconòmica”*. En canvi, *“la interculturalitat és un concepte dinàmic i es refereix a les relacions evolutives entre grups culturals, ha estat definida com “presència i interacció equitativa de diverses cultures i la possibilitat de generar expressions culturals compartides, adquirides mitjançant el diàleg i una actitud de respecte mutu”*. *“La interculturalitat suposa el multiculturalisme i és la resultant de l'intercanvi i el diàleg “intercultural” en els plànols local, nacional, regional o internacional”*

La majoria de vegades aquests dos termes són emprats com sinònims i no és així, tal com diu Moreno, 2010, tenen un significat diferent com veurem a continuació:

Educació Multicultural	Educació Intercultural
<ul style="list-style-type: none">- Té una dimensió fonamentalment estàtica.- Només planteja la intervenció educativa quan hi ha alumnes de diferents ètnies.- Planteja una visió atomitzada, no globalitzadora.- Es centra en les diferències.- Promou un enfocament additiu, de superposició, tipus “mosaic”.	<ul style="list-style-type: none">- Té una visió essencialment dinàmica.- Planteja ocasions educatives quan no hi ha alumnes de diferents ètnies a l'escola.- Fa un enfocament globalitzador.- Es centra preferentment en les relacions igualitàries entre cultures.- Facilita i promou processos d'intercanvi, interacció i cooperació entre cultures.

	<ul style="list-style-type: none"> - Posa l'accent no tant en les diferències sinó en les similituds. - Realitza una aproximació crítica, valorant i analitzant cultures. - Contempla el procés educatiu no com un element segregador sinó aglutinador. - Fa un enfocament interactiu, d'interrelació, tipus "tapis".
--	---

Tabla 1. Font: Moreno, 2010.

Les relacions que es produeixen a la nostra societat entre aquest gran ventall de cultures, sovint creen problemes en la seva convivència. Aquests a vegades s'adonen a causa de la nostra percepció de la resta de cultures, o fins i tot, al desconeixement que tenim d'aquestes, i és a les nostres escoles on hem d'aprofitar per tractar temes com l'anàlisi d'estereotipus, la reducció de prejudicis o les pràctiques de discriminació per així treballar la interculturalitat. D'aquesta manera s'ha de promoure una escola intercultural on prevalguin l'adquisició i el reforç de valors com la solidaritat, el respecte, la tolerància social, entre d'altres, a més d'ajustar-se a totes les característiques dels seus alumnes per així extreure el màxim profit de cadascun d'aquests.

És per això que, aquesta gran diversitat de cultures provoca milions de reptes per a l'escola, i és aquesta la qual ha de treballar-la de manera positiva i fructífera. S'ha creat una diversificació de l'alumnat que ha acabat amb la unificació de l'activitat escolar respecte l'àmbit de la cultura, la llengua i els costums. La finalitat d'aquesta ha de ser donar a conèixer cadascuna de les diverses cultures, per així promoure en els infants actituds i coneixements que permetin crear un clima adequat i favorable a l'aula. Segons Jordán, 1996, algunes d'aquestes actituds interculturals positives són les següents:

- *Respectar i tolerar les diferents formes d'entendre la vida.*
- *Valorar els aspectes positius d'altres cultures.*
- *Fomentar l'apertura que faciliti l'enriquiment personal i cultural mitjançant la incorporació adaptada d'altres models culturals.*
- *Empatitzar amb els valors, creences i comportaments d'altres cultures.*
- *Superar els prejudicis respecte a persones i grups ètnics-culturals diferents.*

- *Potenciar el sentiment crític constructiu respecte a la pròpia cultura i a la resta d'aquestes.*

- *Identificar-se amb la comunitat cultural pròpia, encara que amb un esperit obert.*

En aquest sentit la formació del professorat s'ha convertit en una peça indispensable per poder aconseguir l'escola que necessitem. Com a conseqüència de la gran diversitat cultural que podem trobar han sorgit noves experiències i propostes, i és per això que, els docents han d'estar preparats per als reptes que se li presentin en el dia a dia a l'aula. Tal i com afirma Garreta, 2003, *“si bé és cert que un número creixent de professors reconeixen a nivell de “discurs formal” que la diversitat cultural és positiva i enriquidora des d'un punt de vista global i escolar, també és veritat que la viva quotidianitat de la pràctica educativa tendeix a canviar aquesta visió amb massa freqüència”*.

Per finalitzar cal dir que, segons Cortés, redactor de la notícia *“Balears, segunda comunidad en alumnos “novinguts”*, Balears fou la segona comunitat amb més alumnes estrangers als col·legis. El 78,6 % dels alumnes nouvinguts estan matriculats en centres públics, un 18,1 % en concertats i només un 6,4 % en col·legis privats. És per això que a l'educació pública el pes d'aquests alumnes, amb necessitats especials en els seus primers anys, és major, del 16 %. En canvi, aquest pes als col·legis privats i concertats baixa fins a un 9,4 % (Cortés, 2017).

El Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'Educació Infantil a les Illes Balears, afirma que les experiències compartides suposen un enriquiment personal, i que els mestres han de fer de transmissors d'aquests valors, per així potenciar una escola intercultural basada en el respecte i l'harmonia. A més, comenta que cada infant és únic, i que és l'escola la que té l'oportunitat d'aconseguir crear un espai on s'accepti a tots els nins siguin com siguin i vinguin d'on vinguin. A més, menciona que la diversitat a l'aula és una font indiscutible de coneixements, suposa un aprenentatge per a tots i provoca que es treballin en gran mesura valors com la convivència i la tolerància.

Concretament, a la normativa descrita, la interculturalitat no està present en totes les àrees. Començant per l'àrea de coneixement de sí mateix i autonomia personal, podem trobar un contingut el qual es pot aplicar al tractament de la diversitat: *“reconeixement de la identitat i característiques dels altres, acceptant-les i valorant-les positivament,*

respectant les diferències personals, físiques, socials i culturals i rebutjant les actituds discriminatòries”.

Fent referència a l'àrea de coneixement de l'entorn també podem trobar una pinzellada sobre les relacions a l'aula. És en aquesta on es treballa més el tractament de la diversitat, i els continguts més significatius són:

- “Establiment i valoració de vincles de relació interpersonal amb els membres dels grups socials als quals pertany, mostrant interès i disposició favorable per establir relacions respectuoses, afectives i recíproques amb nins i nines d'altres cultures, en condicions d'igualtat i amb una actitud d'acceptació de les diferències”.

- “Interès i respecte per la diversitat cultural, de sexes, llengües, ètnies, rols, professions, tasques, càrrecs, edats... de les persones”.

- “Reconeixement, valoració i respecte per les manifestacions culturals de les Illes Balears i pels trets d'identitat de l'entorn: manifestacions artístiques, festes, tradicions, costums, jocs populars... gaudint de participar en elles i en altres activitats socials i culturals”.

- “Reconeixement, valoració i respecte per alguns trets d'altres cultures o indrets del món significatius per l'infant”.

A l'àrea de llenguatges: comunicació i representació hi trobam a faltar alguns continguts importants, ja que només trobam: *“observació, interès i valoració de les manifestacions culturals de les Illes Balears. Interès i respecte per les manifestacions culturals d'altres comunitats o països”.*

L'eina escollida per a saber com tracten els docents la interculturalitat a dins les aules dels centres educatius, ha estat l'enquesta, atès el seu gran nombre d'avantatges. Segons Ovalle Pérez, 2011, l'enquesta és *“l'instrument més conegut i utilitzat pels investigadors socials quan es vol aconseguir precisió i representativitat partint directament de consideracions individuals i no estructurals, per accedir a la conclusió sobre l'existència de regularitats d'estructures socials i sobre els subjectes inserits en elles”.*

Delanius, 1988, defineix l'enquesta com *“la recollida sistemàtica de dades de poblacions, o de mostres de població, mitjançant entrevistes personals, qüestionaris o*

altres instruments de recollida, especialment quan es refereixen a grups de persones amplis i dispersos”.

Una aportació més és la de Juan Luis Castejón, 1997, el qual afirma que existeixen dues formes de catalogar l'enquesta, una és com un instrument de recollida de dades, i l'altre, és com un mètode d'investigació. Per una banda, l'enquesta s'entén com un procediment més de recollida de dades, com els qüestionaris, les entrevistes, les escales d'opinió, etc. Per altra banda, tal i com diu Castejón, 1997, l'enquesta també pot ser considerada un mètode d'investigació, el qual implica un procés complet que abasta una formulació prèvia del problema, un establiment d'objectius, la selecció de subjectes i el disseny i anàlisi de les dades.

2. OBJECTIUS

Objectius generals:

1. Conèixer el tractament de la interculturalitat als centres educatius.
2. Comparar el treball dels docents respecte el tema de la interculturalitat als diversos centres educatius de s'Arenal, tant de Palma com de Lluçmajor.

Objectius específics:

1. Mostrar la formació intercultural del professorat respecte la interculturalitat.
2. Sensibilitzar sobre la importància d'aquest a les aules.
3. Acceptar la interculturalitat com una realitat en la qual vivim.
4. Promoure una actitud que faciliti l'enriquiment personal i cultural.

3. METODOLOGIA

La metodologia d'aquest treball és dur a terme un diagnòstic comunitari a s'Arenal, tant de Lluçmajor com de Palma, per així arribar a unes conclusions sobre com es treballa la interculturalitat a les aules d'Educació Infantil. Primerament, s'ha realitzat una gran consulta i recerca bibliogràfica, per així endinsar-nos en el món de la interculturalitat. Aquesta passa ens ha ajudat a dur a terme la realització de les enquestes que posteriorment s'han entregat als centres. A més, el fet de conèixer millor aquest món i els seus punts febles, ha servit per saber realment quina informació és més rellevant, i d'aquesta manera, a on volem arribar.

Posteriorment, amb l'ajuda de la bibliografia consultada, s'han realitzat les enquestes pertinents, mitjançant les quals s'han extret dades com: quines metodologies empren per tractar la interculturalitat dins l'aula (aquestes enquestes han estat entregades a diverses escoles, tant de S'Arenal de Lluçmajor com de S'Arenal de Palma, amb la finalitat de conèixer la variabilitat de formes que podem trobar a l'hora de treballar aquest tema). Les escoles enquestades que formen part de s'Arenal de Palma són: Col·legi Francesc de Borja Moll i Col·legi Tamarells; i per part de s'Arenal de Lluçmajor han estat: Col·legi Son Verí, Col·legi s'Algar i Col·legi Sant Vicenç de Paül. Hi ha hagut dos tipus d'enquestes, una individual, que ha estat entregada a quatre mestres d'Educació Infantil de cada centre, i una més global, dirigida al director del centre corresponent. D'aquesta manera, el nostre objectiu ha estat comprovar els diferents punts de vista, és a dir, la diferència que pot haver entre la visió d'una mestra i un director.

Cal dir que s'ha optat per l'enquesta ja que permet obtenir informació d'un gran nombre de persones independentment de la seva situació geogràfica, a més, de fer una comparació amb les dades obtingudes. Segons Cea D'Ancona, M. A, 2004, aquesta eina té un gran nombre d'avantatges, com poden ser els següents:

- *Permet abastar un ampli ventall de qüestions en un mateix estudi.*
- *Facilita la comparació de resultats, ja que es basa en l'estandardització i quantificació de respostes.*
- *Els resultats poden generalitzar-se dins dels límits marcats en el disseny i l'execució de la investigació.*

- Possibilitat l'obtenció d'una informació significativa.

Després d'haver realitzat aquestes enquestes s'han extret les dades pertinents amb el programa Access.

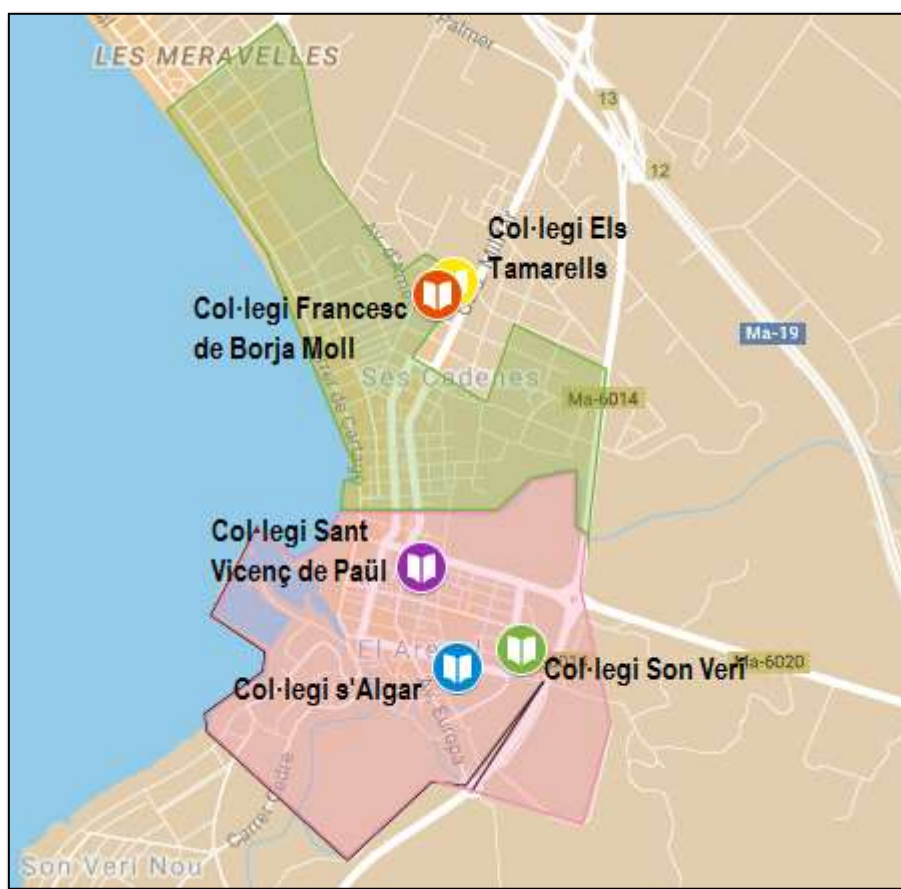
A continuació, amb tots els resultats obtinguts, s'ha duit a terme una comparació dels resultats entre els docents i els centres. S'han analitzat les diferències que pot haver entre els diversos centres públics (col·legi Son Verí, col·legi els Tamarells i col·legi s'Algar), privats (col·legi Francesc Borja Moll) i concertats (col·legi Sant Vicenç de Paül), a més, de la diferència que hi ha entre les zones tractades, s'Arenal de Lluçmajor i s'Arenal de Palma.

Finalment, amb tots aquests resultats, el treball ha arribat a unes conclusions, les quals intentaran resoldre les nostres preguntes inicials, i sobretot, arribar a conèixer vertaderament com es treballa la interculturalitat des dels 3 fins als 6 anys a les escoles enquestades.

4. DESENVOLUPAMENT DEL CONTINGUT

4.1 Context

Aquesta investigació es centrarà en la localitat de s'Arenal, tant s'Arenal de Palma, com s'Arenal de Lluçmajor, localitat pertanyent a Mallorca. Es tracta d'una zona que queda dividida pel torrent dels Jueus que és la línia divisòria dels municipis de Palma i Lluçmajor. És una zona costanera que amb el pas del temps s'ha convertit en un lloc amb una gran afluència turística, actualment aquesta àrea compta amb una gran diversitat cultural, atès la població desplaçada per a treballar, sobretot, al sector serveis.

Plànol 1. Localització dels centres educatius. Font: Modificació pròpia del mapa extret de Google Maps.

Quan al municipi de Lluçmajor, és un topònim mossàrab llatí, *Lucum Maiorem*, i significa bosc major. Aquest, amb una extensió de 324, 94 km², és el municipi més gran de l'Illa de Mallorca, delimita amb els termes de Palma, Algaida, Montuïri, Porreres i Campos.

La seva població actual segons l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) de l'any 2017 assoleix la xifra de 35.513 habitants, dels quals 30.078 tenen la nacionalitat espanyola i 5.435 estrangera. Les zones habitades, a part de Lluçmajor, són s'Arenal, s'Estanyol de Migjorn, Badia Blava, Badia Gran, Bellavista, Cala Blava, Cala Pi, Tolleric, ses Palmeres, son Verí Nou i sa Torre (Calviño, C; Clar, J; Grimalt, M., 2000).

La demarcació municipal té una forma quadrada de la qual el costat meridional és tot litoral a l'igual que bona part del límit oriental. Existeixen dues unitats del relleu: la part plana i la part muntanyosa septentrional, que està dins el conjunt de relleus del Pla de Mallorca.

Si ens endinsem a s'Arenal podem dir que és el lloc més antic del terme, avui transformat en un gran nucli turístic. Era conegut com es Pouet d'en Vaquer, ja que podíem trobar un pou prop de la platja. Aquesta zona, com he dit anteriorment, comprèn des del torrent dels Jueus, que limita amb Palma, fins al torrent de s'Algar. S'Arenal s'inicià com a nucli de trencadors i pescadors. Les primeres construccions eren unes barraques que empraven els pescadors, trencadors i alguers. Devers l'any 1914 va ser quan es va construir el primer hotel anomenat "Términus", on s'allotjaren els primers turistes que visitaren l'illa de Mallorca. Al 1916, la línia del ferrocarril Palma-Santanyí va impulsar els primers canvis i, sobretot, l'enorme creixement urbanístic que, actualment, podem trobar a la zona. Al final dels anys cinquanta i durant els seixanta es va incrementar la compra de solars i va ser per això, entre d'altres coses, les que varen produir la creació de milers i milers d'hotels i cases de pisos. Les cases que fins ara servien per estiuejar es varen transformar en una gran varietat de tendes. Aquest fet, entre molts altres, va crear la necessitat de dur a terme les primeres infraestructures, com l'aigua corrent, el clavegueram, el telèfon, etc. (Calviño, C; Clar, J; Grimalt, M., 2000).

Els llocs més coneguts d'aquest preciós lloc són el passeig de Mira-mar, el carrer San Cristòfol i la plaça de la Reina Maria Cristina. L'edifici més important i apreciat de s'Arenal és l'església parroquial de Nostra Senyora de la Lactància. Actualment, el temple és espaiós i funcional, tota la població de s'Arenal a l'hora de dur a terme qualche cerimònia opta per aquesta església, fins i tot, població d'altres municipis. El club nàutic ocupa la part de llevant incloent la desembocadura del torrent de s'Algar. Fou impulsat el 1952 per gent que estava interessada per la pesca esportiva i l'esport nàutic. (Calviño, C; Clar, J; Grimalt, M., 2000).

En relació a Palma, la seva superfície és de 208,6 km², es considera el tercer municipi més gran de l'Illa de Mallorca i la seva població a l'any 2017 segons l'Institut d'Estadística de les Illes Balears va ser de 406.492 habitants, dels quals 346.411 tenen la nacionalitat espanyola i 60.081 estrangera. Degut a la seva situació, sud-oest de l'illa, està just devora de Calvià, Puigpunyent, Esporles, Valldemossa, Bunyola, Marratxí, Santa Eugènia, Algaida i Lluçmajor. Els nuclis que formen part del terme de Palma i que estan habitats són, a part de Palma, s'Aranjassa, Can Pastilla, sa Casa Blanca, es Coll d'en Rabassa, sa Creu Vermella, Son Ferriol, Establiments, Gènova, sa Indioteria, es Pil·larí, San Agustí, Sant Jordi, es Secar de la Real, sa Garriga, Son Sardina, sa Vileta, Platja de Palma i es Molinar. (Castells, M; Grimalt, M; Pascual, M; Valero, G, 2003).

Fent referència a s'Arenal, com ja sabem l'extrem sud-est d'aquesta forma part del municipi de Palma. El nom és símbol de la gran platja arenosa que hi havia des de ses Fontanelles, vora Can Pastilla, fins al torrent.

Al 1872 es varen començar a construir algunes cases, les quals eren habitades per pescador, o fins i tot, només eren cases d'estiueig. A principi del segle XX, el principal nucli de cases habitades era conegut com "la Illeta" dels Republicans. A partir del 1950 l'activitat turística va augmentar de manera considerada ja que el percentatge d'immigrants que treballaven en el nou sector terciari de cada vegada era més gran. (Castells, M; Grimalt, M; Pascual, M; Valero, G, 2003).

Finalment un dels edificis més característics de la zona de s'Arenal de Palma, és l'església de la Porciúncula. Aquesta va començar sent una església dels franciscans del Tercer Ordre Regular destinada a casa de seminaristes i alumnes de batxillerat. Actualment s'ha convertit en un col·legi concertat.

4.2 Trets significatius dels centres educatius

L'estudi del treball es basa en la visita, de forma presencial, a cinc centres educatius, tres dels quals són públics, un privat i un concertat. En aquests centres es duran a terme unes enquestes les quals es repartiran, per una banda, a les mestres d'Educació Infantil, i per altra, al director de cada centre visitat. A continuació es descriuen els elements més significatius de cada un.

CEIP Son Verí

El col·legi públic Son Verí està situat a S'Arenal de Lluçmajor, concretament al carrer Dragonera número 17, a més, disposa d'escoleta matiner, activitats extraescolars, AMIPA, encara que no compta amb servei de menjador. És un centre d'una línia, tant d'infantil com de primària, amb un total de 192 alumnes, dels quals 65 són estrangers.

L'equip directiu està format per 1 directora, 1 cap d'estudis i una secretària. El claustre d'aquest centre està format per 9 mestres distribuïts per les diverses classes d'Educació Infantil i Primària. A més hi compta amb tota una sèrie d'especialistes de diverses matèries: anglès, música, educació física, coordinació de les TIC, audició i llenguatge i pedagogia terapèutica.

L'escola Son Verí compta amb un gran nombre d'infants de nacionalitats diferents. És per això que aquesta està molt conscienciada amb el treball conjunt que han de dur a terme les famílies i les escoles. Aquesta insisteix en què s'ha d'educar de manera conjunta, ha d'haver participació per part dels dos agents, un compromís educatiu, però sobretot lluita perquè hi hagi una coresponsabilitat. Finalment, afirmen que "*cal fer una educació en valors*".

CEIP Els Tamarells

El col·legi públic Els Tamarells està situat a S'Arenal de Palma, concretament al carrer Camí de ca na Gabriela, número 36, és un centre que imparteix els nivells d'Educació Infantil i Educació Primària. A més, compta amb diversos espais: 18 aules d'Educació Infantil i Primària, 1 aula d'informàtica, 1 aula de llengua anglesa, 1 biblioteca, 1 menjador, 2 aules de suport, 2 d'ús múltiple, 2 patis, i altres zones d'ús comú. També l'escoleta disposa d'escoleta matiner, ludoteca i menjador.

L'equip directiu està format per 1 director, una cap d'estudis i una secretària. El claustre d'aquest centre està compost per 6 mestres d'Educació Infantil i 12 mestres d'Educació Primària, a més de tot un seguit d'especialistes de diferents matèries com són: anglès, música, Educació Física, Audició i Llenguatge, Psicomotricitat i hort escolar, bibliotecari i religió.

El centre compta amb un pla d'acollida en el qual hi podem trobar objectius com poden ser: integrar l'alumne/a en la dinàmica del centre i de l'aula, conèixer i respectar el bagatge cultural de l'alumne, aconseguir que l'alumne/a assoleixi el nivell de llengua catalana necessari per desenvolupar-se dins el centre i l'aula, atendre les seves necessitats per tal de facilitar la seva adaptació, entre d'altres. També entre la seva metodologia podem trobar principis basats en la integració de tot l'alumnat, el respecte i l'atenció a la diversitat, la cooperació i col·laboració de tota la comunitat educativa, l'aprenentatge funcional, significatiu, comú i compartit.

CEIP S'Algar

El col·legi públic S'Algar està ubicat a S'Arenal de Llucmajor, concretament al carrer San Bartomeu, el centre està dividit en dos edificis, un en el qual s'imparteix l'Educació Infantil, i un altre on es realitza l'Educació Primària. En total compten amb 18 unitats i aproximadament uns 480 alumnes. A més, compta amb diversos espais: 1 biblioteca, 1 aula per dur a terme activitats relacionades amb les TIC, 1 pista de futbol, 1 gimnàs, 1 menjador i 1 pati, entre altres espais, com les aules principals. Si ens centram en l'Educació Infantil, hi trobam 1 aula de tres anys, 2 de quatre anys i 1 darrera de 5 anys. De cara al professorat, hi ha una mestra per aula, a més d'1 més u, 1 mestre especialitzat en Audició i Llenguatge, 1 professor de pedagogia terapèutica i 1 auxiliar tècnic educatiu. L'edifici d'Educació Infantil resulta molt agradable per la seva estructura arquitectònica i la distribució de les aules al voltant d'un espai central molt lluminós afavoreix la comunicació i la interrelació entre el professorat i l'alumnat.

El nivell cultural es mitjà, l'alumnat és de procedència molt diversa i per això, a vegades, mostren dificultats per integrar-se completament amb el tret identificatiu propi de la comunitat educativa.

Un dels elements més característics del centre és la seva implicació en la relació amb les famílies, a més, de la diversitat de plans d'acollida de que disposa el col·legi. L'escola indica: *“en el procés d'ensenyament no podem deixar de banda un dels màxims components de la comunitat educativa, les famílies”*. Per això des del centre intenten sempre fer partícips als pares en diverses canals de participació: festes, aportacions de materials, visites a les aules, etc.

Un tret característic del centre és el pla d'acolliment i d'atenció a la diversitat amb el qual compten, aquest està planificat com un conjunt d'actuacions per donar respostes i solucions a la incorporació d'alumnat estranger i d'altres llocs de l'estat espanyol. Conté dos tipus d'accions diferenciades i la vegada complementàries:

1. Pla d'acolliment: consisteix en totes les accions que es duen a terme per facilitar l'acolliment i la integració d'un alumne nouvingut dins l'escola.
2. Pla d'atenció a la diversitat: és la concreció de mesures que incideixen en el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumne, preferentment de caire lingüístic i instrumental.

CC Sant Vicenç de Paül

El col·legi concertat Sant Vicenç de Paül està ubicat a S'Arenal de Lluçmajor, concretament al carrer Antoni Catany, número 5, és un centre que compta amb els nivells educatius d'Educació Infantil, Primària i Secundària amb tretze aules concertades amb classificació definitiva. Aquest pertany als col·legis de les Germanes de la Caritat de Sant Vicenç de Paül i és confessionalment catòlic, és a dir, comparteixen i assumeixen els mateixos principis que caracteritzen les escoles cristianes. La situació actual de la convivència al centre està basada en el caràcter propi del centre, aquest es centra sobretot en el valor de la persona.

El professorat està format per 5 mestres i una ATE (Auxiliar Tècnic Educatiu). En relació als mestres d'Educació Primària, podem trobar 6 tutors/es, a més de 8 mestres especialitzats en altres matèries. I finalment, fent referència a l'Educació Secundària podem trobar 4 tutors/es, a més de 9 mestres que treballen aspectes específics. L'equip directiu del centre està format per una directora i una directora pedagògica i orientadora.

L'escola compta amb servei de menjador i d'escola matinera. A més l'AMIPA ofereix diferents activitats extraescolars dirigides als infants.

L'escola afirma que compta amb una gran diversitat de famílies les qual treballen l'educació dels seus fills de manera diferent, fet que dificulta la relació entre el professorat i els pares per treballar en una mateixa línia.

La missió del col·legi Sant Vicenç de Paül és educar i formar els seus alumnes en base a la religió cristiana i fer que l'ensenyament sigui un diàleg entre la fe, la cultura i la vida. Cal dir que la direcció de l'escola i tot el personal no deixa de formar-se per millorar contínuament i així fer realitat aquesta missió.

La visió de l'escola està fonamentada en l'evangeli i és que l'ésser humà és senyor del món i fill de Déu. D'aquesta manera es treballa per a la veritat, l'amor i la llibertat. A més, sosté que cada ésser humà i cada societat té dret a les seves pròpies arrels i a la pròpia llengua.

L'objectiu principal del Pla de Convivència del centre és promoure i desenvolupar actuacions relatives al foment de la convivència, pretén fomentar les bones relacions entre tota la comunitat educativa, també desitja afavorir la resolució de conflictes de manera pacífica i educativa.

A més, cada any es treballa un objectiu general del curs, i en aquesta cas, es tracta d'un viatge interior per així aconseguir ser persones compassives, responsables, justes i solidàries.

Concretament a l'Educació Infantil es treballa per projectes utilitzant una metodologia basada en el constructivisme. A més, donen molta importància al treball de la consciència fonològica, tenint en compte els coneixements previs dels infants, les seves inquietuds i sempre respectant els seus ritmes d'aprenentatge. Algunes de les estratègies per treballar la diversitat és el treball per racons i grups de reforç, a més de mantenir una estreta relació amb la família informant i donant a conèixer el treball que es fa al dia a dia a l'aula.

CP Francesc de Borja Moll

El col·legi privat Francesc de Borja Moll està ubicat a S'Arenal de Palma, concretament al carrer Avenida Amèrica, número 21, és un centre que compta amb els nivells educatius

d' Educació Infantil, Primària, Secundària i Batxillerat. Concretament, aquest centre compta amb uns 45 alumnes d' Educació Infantil, dels quals un petit nombre són infants d'origen estranger. L'edifici és molt ampli, amb 2 patis amb unes gran dimensions, compten amb un gran nombre de classes dirigides a les diferents edats que inclou el centre i un gran nombre també de mestres amb un gran ventall de diplomatures. Tal i com he dit, els espais són molt amplis i variats, compten amb 1 sala de música, 1 d'experimentació, 1 gran menjador, 1 biblioteca, entre d'altres molts. A més, contempla una gran varietat d'activitats extraescolars.

L'equip directiu de l'escola Francesc de Borja Moll està compost per 1 directora general del centre, 1 adjunta a direcció, 1 directora especialitzada en Educació Infantil i Primària, a més de coordinadora d' Educació Infantil, 1 directora de planificació i recursos, a més de coordinadora d' Educació Primària, 1 director d'administració i de les noves tecnologies, 1 coordinadora de Batxiller i recursos humans, 1 coordinadora d' Educació Secundària Obligatoria i cap d'estudis. També hi ha un departament de llengua estrangera i treball de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC), i una comissió de festes, a més, de tota la resta de mestres. Una dada molt significativa del centre és que el 90% del claustre té una antiguitat que oscil·la entre 15 i 27 anys.

Aquest és un centre privat, aconfessional i que té la finalitat d'aconseguir una educació integral del seu alumnat. Al igual que el col·legi Sant Vicenç de Paül de la zona de S'Arenal de Lluçmajor, aquesta escola té un caràcter propi i es centra en una sèrie de principis. Aquests es basen principalment en preparar *“persones que siguin capaces d'organitzar-se a la vida adulta: trobar treball, formar una família, participar activament a la societat...”*. Alguns dels principis són els següents:

- Naturalesa-tecnologia. El centre es troba situat al voltant d'una zona verda de s'Arenal de Palma. D'aquesta manera l'alumnat es relaciona amb el seu entorn i té l'oportunitat d'interactuar amb ell, tal i com exigeix el Currículum d' Educació actual. L'escola també compta amb un espai esportiu on poden potenciar l'educació del seu cos i iniciar-se en l'esport. A més, es troba molt inserida en el món tecnològic, cosa que afavoreix el dia a dia al nostre món, aquesta disposa d'aules d'informàtica, laboratoris, tallers de tecnologia, aules d'audiovisuals, pissarres digitals interactives a totes les classes, wifi, etc. En resum, el centre s'esforça molt per aconseguir un escola sostenible i ecològica, la qual intenta fer un ús adequat de l'aigua, treballa el reciclatge i l'educació mediambiental, entre d'altres.

- Europeisme-tradició. Tal i com hem dit, el centre es troba a la part de s'Arenal de Palma, una zona que compta amb una gran afluència turística. A la l'Àrea, i més concretament al col·legi podem trobar persones de totes les nacionalitats, fet que fa que tinguin com a objectiu preparar els seus alumnes per ser ciutadans d'un món culturalment divers. Per treballar aquest aspecte el centre ofereix l'estudi de diverses llengües, a més, de realitzar festes on donar l'oportunitat de conèixer les diferents cultures, entre d'altres activitats.

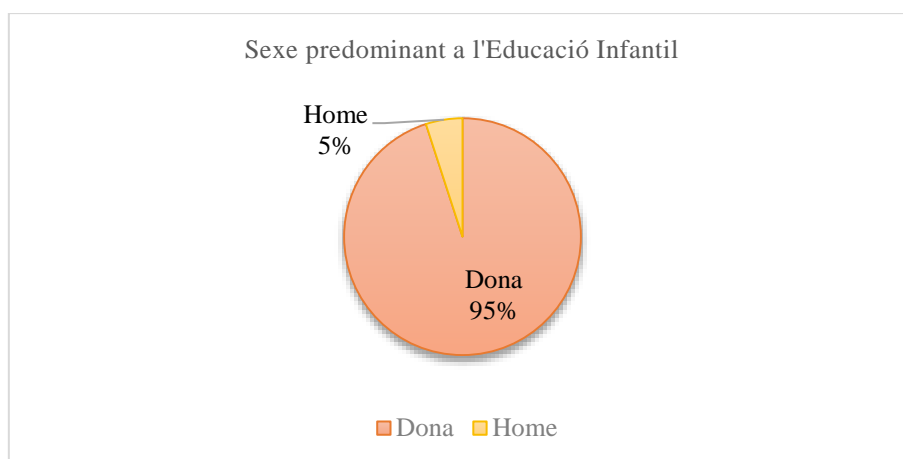
- Competència-humanisme. Aquesta escola dóna molta importància a la formació integral dels seus alumnes, per tant, la seva finalitat principal es preparar als seus alumnes perquè en un futur puguin afrontar tot tipus de reptes.

Finalment, tot això permetrà als seus alumnes ser: *“persones competents i autònomes”*.

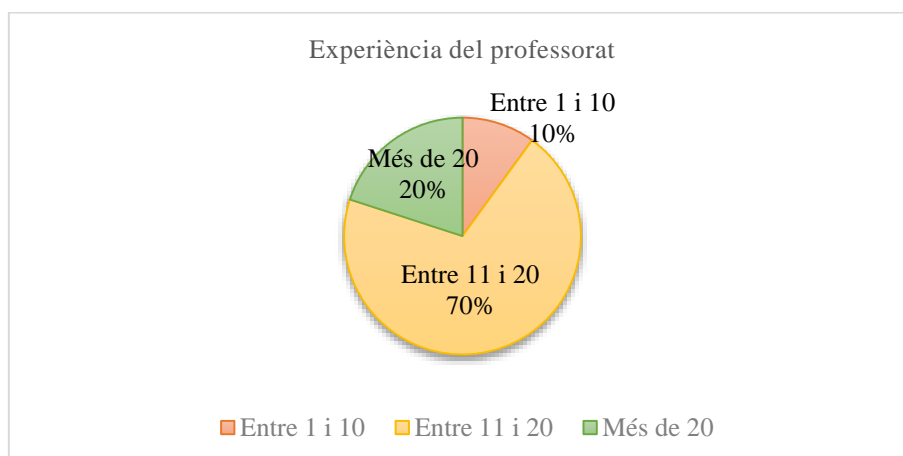
4.3 Resultats de les enquestes dels professors dels centres educatius

Després d'haver realitzat totes les enquestes, tant a professors d'Educació Infantil com als directores dels centres, els resultats han estat els següents:

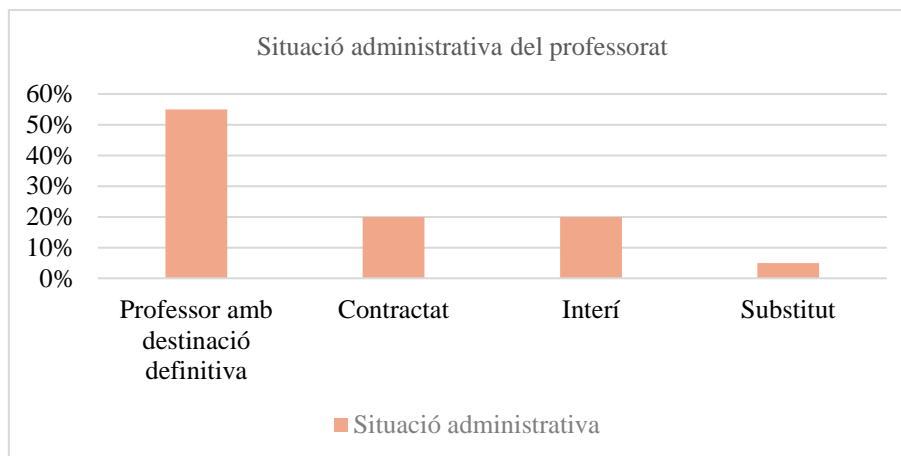
En primer lloc s'han analitzat les enquestes dels 20 mestres enquestats, els quals la majoria d'aquests són dones amb un 95%.

El 70% dels mestres enquestats tenen una experiència al seu col·legi entre 11 i 20 anys, el 20% fa més de 20 anys que treballen al centre, la resta, és a dir, el 10% restant només fa entre 1 i 10 anys que està al centre.

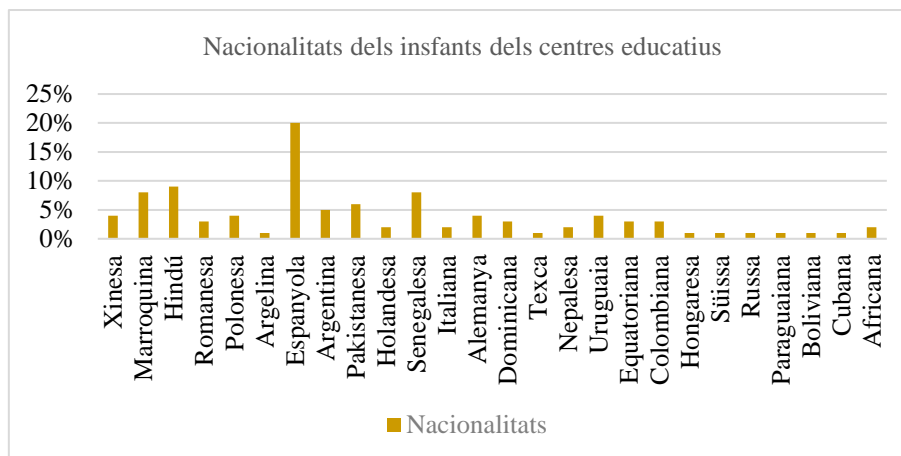

La situació administrativa predominant entre els professors enquestats és la destinació definitiva amb un 55%, seguit dels contractats amb un 20%, els interins amb un 20% i els substituïts amb un 5%.

Respecte l'idioma en què s'imparteixen les classes el 65% de mestres les imparteix en català, el 20% en català i castellà, i l'altre 10% està repartit en, un 5% que afirma que dona les classes en català, castellà i anglès, i l'altre 5% en català i anglès.

Dels 20 mestres enquestats un 50% té la titulació de Magisteri d'Educació Infantil, un 35% està diplomada en Educació Infantil, un 5% són mestres especialitzats en Educació Infantil, un altre 5% són professors que tenen la titulació d'EGB juntament amb la d'Educació Infantil, i, un darrer 5% està diplomada en Ciències de l'Educació. Com podem observar al gràfic de títol *Nacionalitats dels infants dels centres educatius* el número de nacionalitats presents a tots els centres visitats és infinit. La nacionalitat espanyola és la predominant amb un 20%, a la qual li segueixen l'hindú amb un 9% i la marroquina i la senegalesa amb un 8%. Amb un 5% i un 6% hi podem trobar la nacionalitat argentina i la pakistanesa. A continuació amb un 4% tenim les nacionalitats xinesa, polonesa, alemanya i uruguaiana, amb un 3% la romanesa, la dominicana, l'equatoriana i la colombiana. I, finalment, amb un 2% i un 1% podem observar la resta de nacionalitats (africana, cubana, boliviana, paraguaiana, russa, suïssa, hongaresa, nepalesa, txeca, italiana, holandesa i argelina).

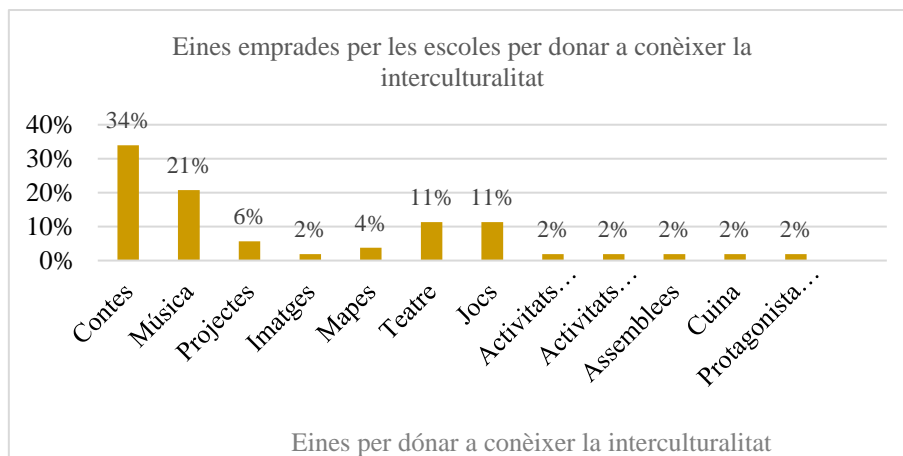

Després d'aquest gran ventall d'informació sobre algunes dades personals i altres sobre l'alumnat intercultural que podem trobar a l'aula, s'ha realitzat una entrevista sobre les seves estratègies, formacions, opinions, entre d'altres, sobre la interculturalitat en general: 1 i 2.

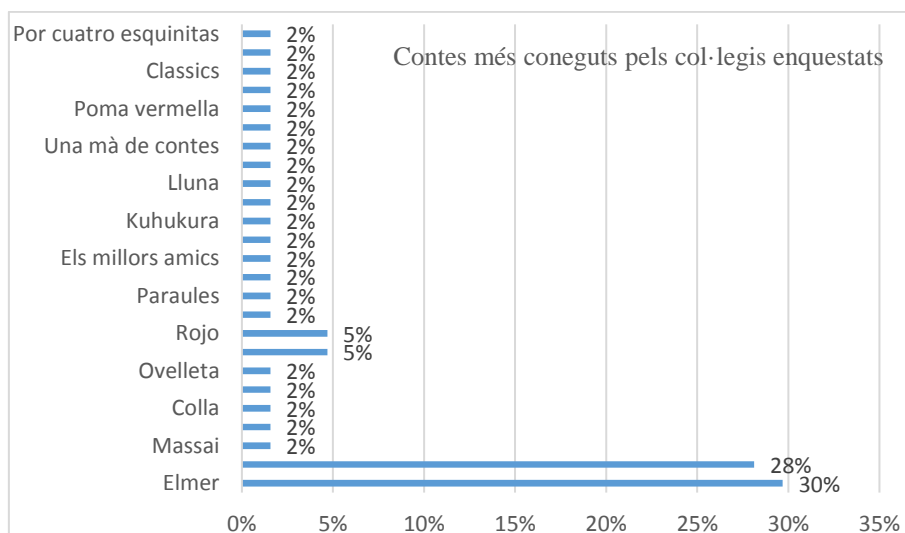
1) Quan a la formació del professorat el 90% han respost que no han rebut cap formació sobre la integració dels menors d'origen estranger al sistema educatiu, l'altre 10%, no ha volgut respondre.

2) El major nombre de mestres imparteixen classes a les aules de 4-5 anys, seguit de les mestres de 5-6 anys amb un 30% i les de 3-4 amb un 20%. El 10% de les mestres enquestades estan presents a les tres aules degut al seu tipus de feina (mestres de suport) i el darrer 5% són mestres dels alumnes de 6 anys. A més, hi podem dir que la mitja d'alumnes per classe segons els mestres enquestats és de 19 nins/es per aula, dels quals una mitja de 6 alumnes són d'origen estranger.

L'eina més emprada pels col·legis de s'Arenal per donar a conèixer la interculturalitat és el conte (34%), seguidament de la música (21%), el teatre i els jocs (11%). A més, hi ha una gran quantitat d'escoles que fan servir altres eines per treballar-la, com poden ser activitats on s'involucren les famílies, imatges, projectes com "La volta al món" del centre San Vicenç de Paül.

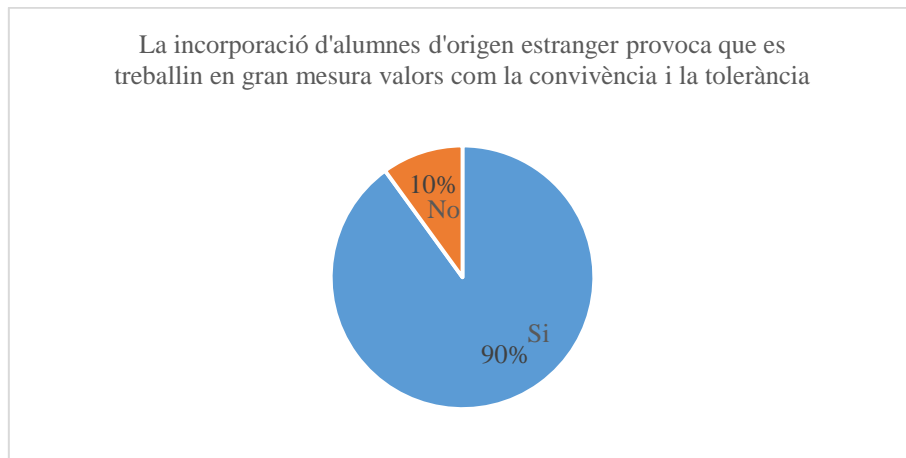

Els contes més reconeguts per les escoles visitades són clarament “El pez arcoiris” i “Elmer”, seguit del “Monstre de colors” i “Rojo”, encara que s’ha de dir que aquestes han aportat gran quantitat de llibres, llevat dels que hi havia a les opcions de les enquestes.

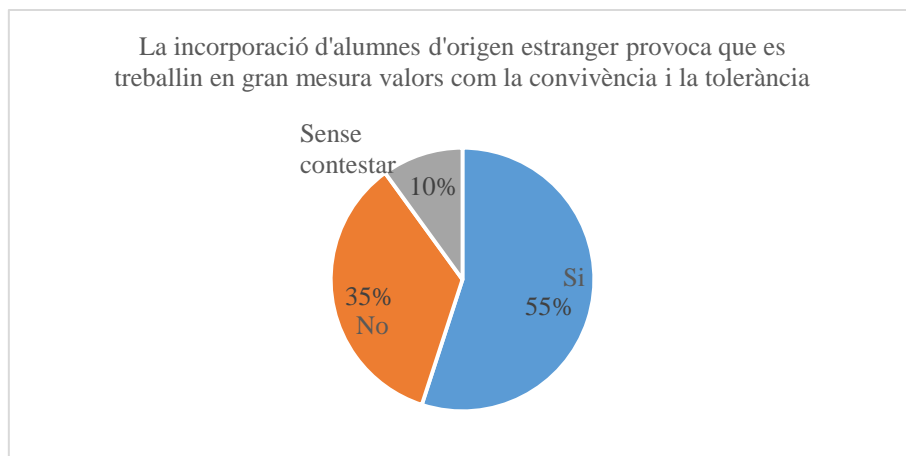

Respecte a les actuacions que duen a terme les escoles per a facilitar la integració dels menors d’origen estranger, les que predominen són: amb un 55% la realització d’adaptacions de continguts i materials, amb el 60% l’elaboració d’activitats segons el nivell de coneixements d’aquests alumnes, amb el 55% la utilització de materials que faciliten el coneixement d’altres cultures, amb el 50% les avaluacions inicials i amb el 70% el suport a l’aula. A partir d’aquí, hi ha altres actuacions que es duen a terme en menor grau, amb el 25% es troben els plans d’acollida, amb el 20% la designació d’un alumne tutor i amb el 5% el disseny curricular intercultural. Per acabar, el 10% dels enquestats han aportat altres actuacions que hi existeixen a la seva aula com les activitats

amb la col·laboració de les famílies, o la creació de grups cooperatius, i el 15% no han contestat a la pregunta.

La majoria dels mestres afirmen, amb un 90%, que la incorporació d'alumnes estrangers suposa un aprenentatge per a tots. A més, el 55% indica que aquest fet provoca que es treballin en gran mesura valors com la convivència i la tolerància. Finalment, s'ha de dir que un 10% s'han negat a respondre.

El 90% dels mestres enquestats han indicat que sí s'ha de treballar la interculturalitat independentment de si hi ha o no nins estrangers a l'aula, o, fins i tot, al centre. Un 5% han comentat que és un tema difícil de dur a la pràctica si no hi ha exemples a l'aula. I, finalment, un 5% no ha respost. En general, la majoria ha associat la pregunta al fet que és una obertura al món en què vivim, a que fomenta actituds de respecte com la tolerància cap a altres cultures, la igualtat entre persones, etc. En resum, la interculturalitat és un fet que vivim al nostre dia a dia , és a dir, forma part de la nostra societat actual, de la nostra realitat, i és per aquest motiu que la majoria de professors sostenen la importància de treballar aquest aspecte.

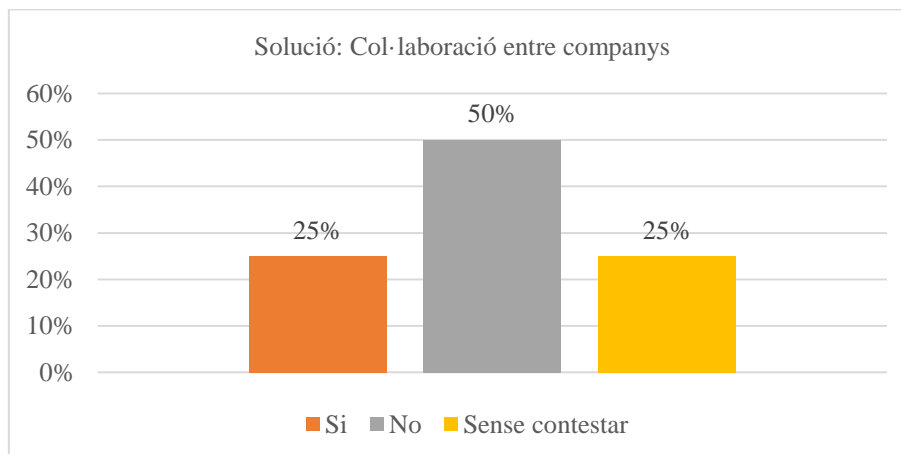
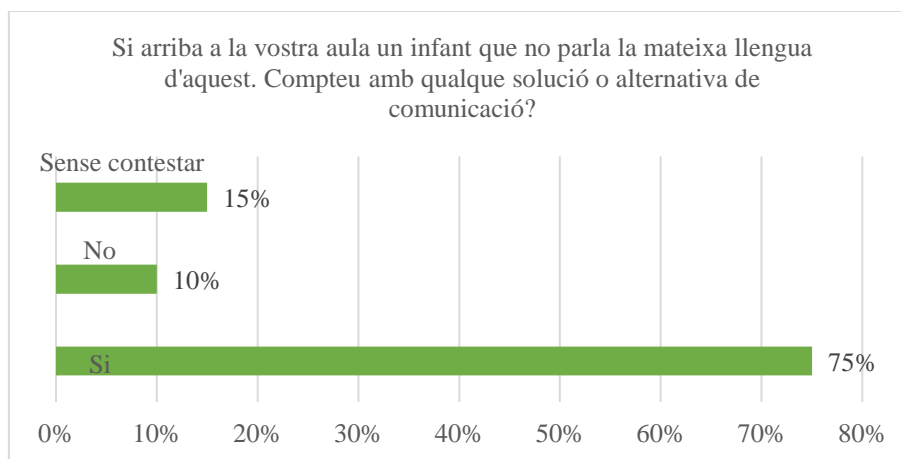
De cara al treball conjunt o individual que es realitza al centre respecte la interculturalitat, per una banda, el 40% dels professors afirmen que a algunes reunions de cicle practiquen la reflexió, el diàleg o la formació conjunta del tema. Per altra banda, el 30% indiquen que al centre on fan feina no es realitza cap tipus de formació ni d'anàlisi i reflexió sobre el tractament de la interculturalitat. Finalment, hi ha un 30% de mestres que han optat per no respondre.

El 70% de mestres treballen a l'aula, tant de manera formal com informal, l'anàlisi d'estereotipus, la reducció de prejudicis o les pràctiques de discriminació. Un 25 % d'aquests no ha contestat, i un 5% els treballa a vegades. A més, un 21% d'aquest 70% utilitza contes per treballar aquests temes, un 50% ho fa mitjançant converses, i la resta fa servir projectes, cercles de diàleg, activitats d'intel·ligència emocional, entre altres, etc.

Quan al tractament amb les famílies, per un banda, un 50% afirma que tant els tutors com l'equip directiu treballen conjuntament amb les famílies mitjançant reunions periòdiques. El 15% d'aquests ho duen a terme només quan és necessari i el 35% de manera trimestral.

Finalment, el 50% dels enquestats no ha respost la periodicitat amb la qual duen a terme les converses. Per altra banda, el 5% indica que no es duen a terme reunions periòdiques amb les famílies, i el 45% no ha contestat.

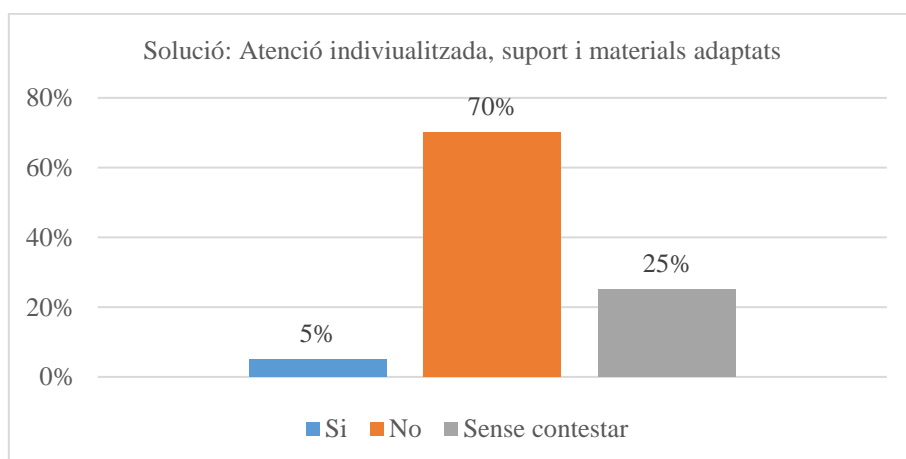
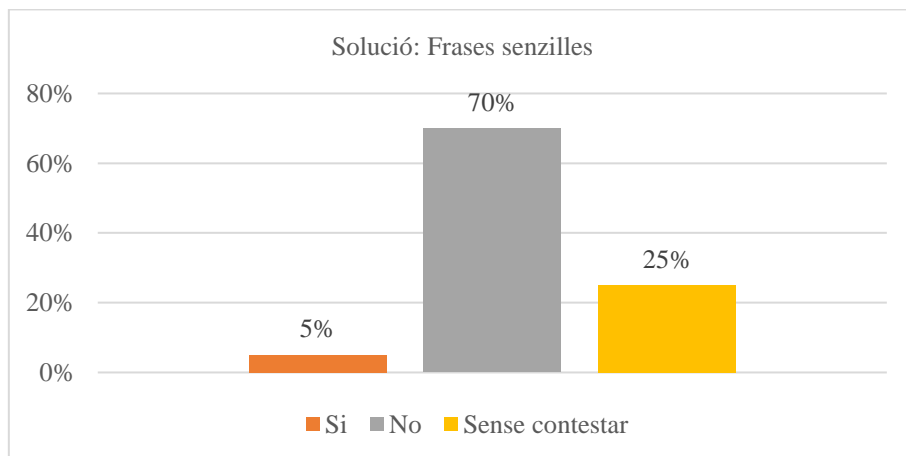
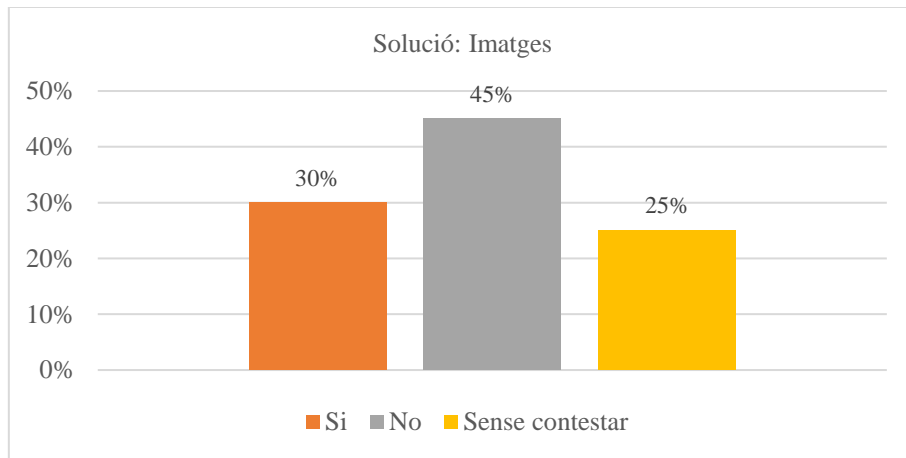
Un 75% dels mestres han comentat que són capaços de rebre a les seves aules infants amb una llengua diferent a la del centre. Algunes de les solucions o alternatives que han mencionat són les següents:

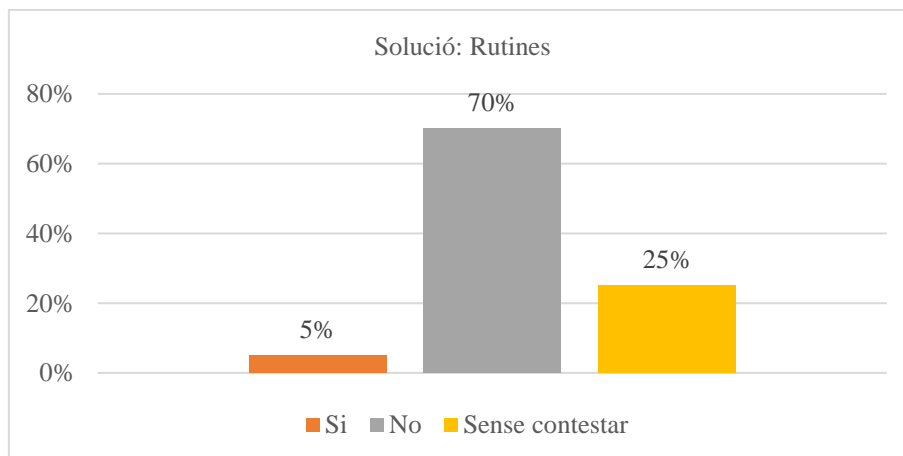
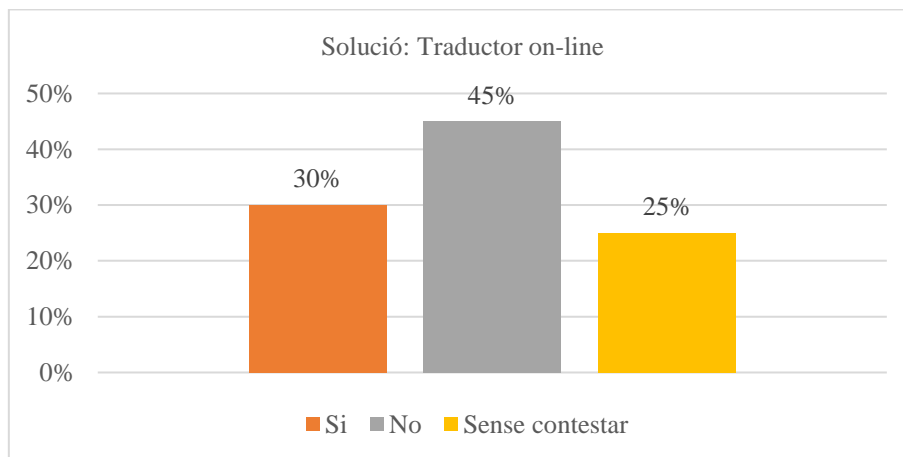
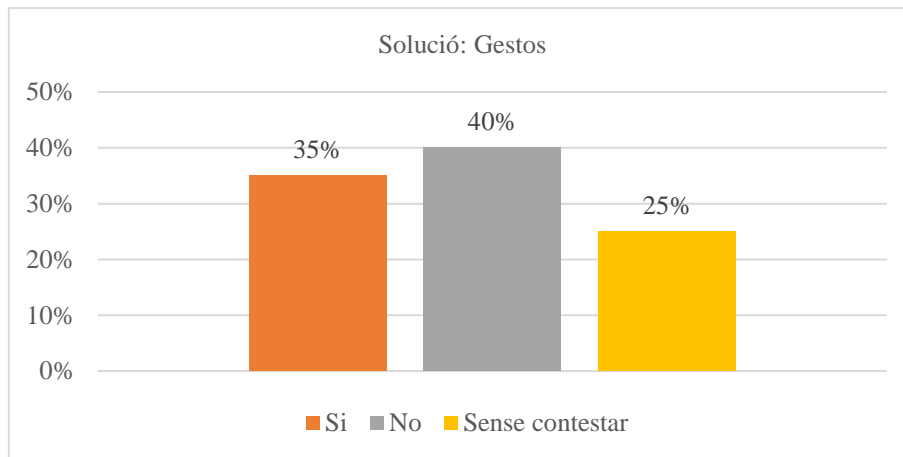

Amb el 25% podem veure la col·laboració entre companys, és a dir, molts de professors afirmen que com a alternativa o solució a aquest fet opten per l'ajuda i el suport entre companys.

Per una banda, quasi la mitat dels enquestats han elegit com a eina principal per afavorir i facilitar l'adaptació i la comprensió d'aquests infants el suport visual (30%).

Per altra banda, en una petita minoria trobam els que opten per una atenció individualitzada (5%), frases senzilles (5%), gestos (35%), traductors on-line (35%), suports i materials adaptats (5%), entre d'altres.

El 35% dels mestres indiquen que totes les tècniques emprades a la seva aula per millorar el tractament de la interculturalitat han funcionat, un 55% no han respost, i un darrer 10% afirma que unes més que altres, i que, fins i tot, només a vegades. Concretament, s'ha obtingut una gran diversitat de respostes quan a les eines que millor funcionen a l'aula, però vertaderament la resposta que més predomina és donar veu als alumnes. Els professors enquestats donen molta importància a les converses a l'aula, a no deixar de treballar els valors, però sobretot, a la comunicació d'experiències entre els infants.

4.4 Resultats de les enquestes dels directors dels centres educatius

Seguidament, s'han analitzat les enquestes dels directors dels centres, que han estat molt escasses degut a la poca participació d'aquests. Per començar l'anàlisi, cal destacar que a s'Arenal predominen els centres públics amb un 60% seguit de les escoles concertades i privades amb un 20%. També és important remarcar que la mitja d'anys que fa que els directors exerceixen de mestres és de 20 anys, cosa que indica que la majoria compta amb una gran experiència. A més, el 100% tenen una situació administrativa estable, amb una destinació definitiva. En relació a la titulació acadèmica de què disposen, un 67 % són diplomats i un 33 % són llicenciats en pedagogia terapèutica.

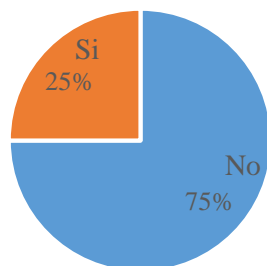
Quan a les nacionalitats que hi conviuen al centre, els directors han mencionat les mateixes que les mestres d'educació infantil de cada centre, ja que han comentat que en aquest nivell és on més diversitat cultural podem trobar.

Respecte l'idioma en què imparteixen les classes o duen l'escola, el 100% de directors han optat pel català, ja que asseguren que la llengua vehicular dels centres és aquesta.

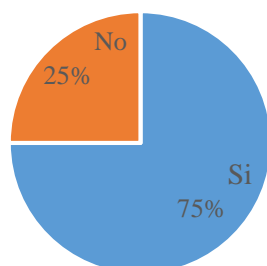
La majoria dels directors, amb el 67%, afirmen que la incorporació d'alumnes d'origen estranger suposa un aprenentatge per a tots, però a la vegada, aquest mateix percentatge està d'acord amb què aquesta incorporació d'alumnes "novinguts" també provoca que es treballin en gran mesura valors com la convivència i la tolerància.

En el primer gràfic, s'observa com el 75 % indica que el professorat no té la formació i preparació pertinent per integrar als alumnes estrangers a l'aula, mentre que el 25 % afirma que sí. En el segon gràfic, el 75 % dels directors han indicat que els centres escolars sí disposen de les eines necessàries per tractar el tema de la interculturalitat. Però, a la vegada, el 100 % d'aquests afirma que no ofereixen cap curs als professors per aprendre tècniques i mètodes per a facilitar la integració d'aquests alumnes.

El professorat té la formació i preparació pertinent per integrar als alumnes estrangers a l'aula

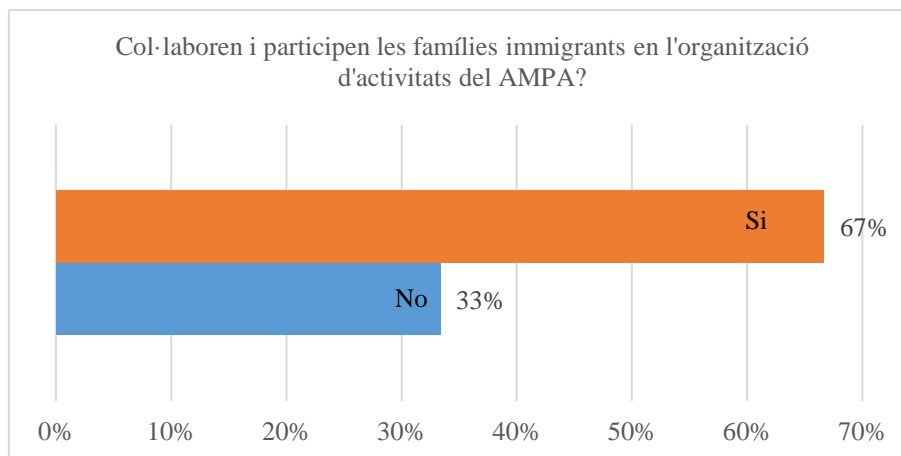

Els centres escolars disposen de les eines necessàries per tractar aquest tema de la interculturalitat

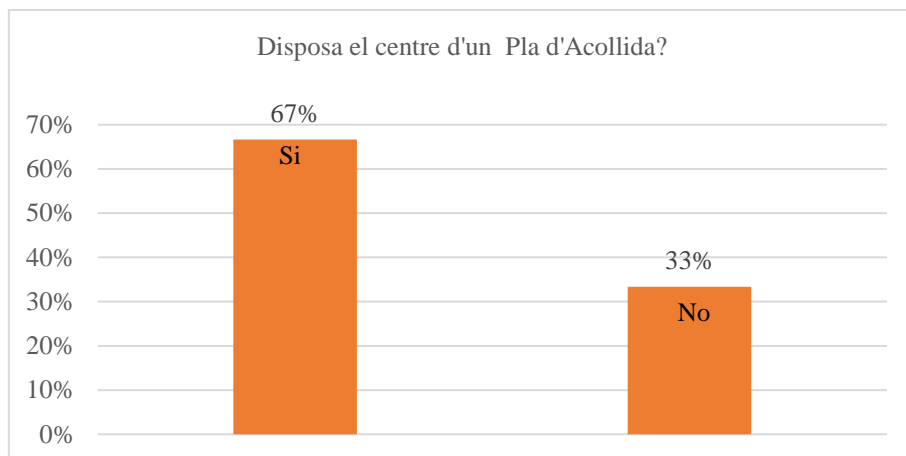
El 100% dels directors que han retornat les enquestes estan d'acord amb l'afirmació “*S’ha de treballar el tema de la interculturalitat a les aules encara que no hi hagi nins estrangers a l’escola*”. Afirmen que, actualment la societat és ètnicament i culturalment heterogènia i l’escola pot jugar un paper molt important davant els processos d’exclusió social que ens podem trobar dins la societat.

De cara a la participació de les famílies, el 67% dels mestres indiquen que al centre es fomenta l’organització i realització d’activitats voluntàries dels pares que repercuteixen positivament a la vida i el clima propi de l’aula, és a dir, que sí reben la participació d’aquestes famílies.

El 67% de les escoles afirmen que disposen d'un Pla d'Acollida per afavorir i ajudar a la integració dels alumnes estrangers dins l'aula, fins i tot, alguns mestres han mencionat alguns dels objectius d'aquest Pla, els quals són:

1. Actuar globalment com a centre davant l'arribada d'alumnat nouvingut.
2. Aconseguir que l'alumnat nouvingut entengui el funcionament del centre, l'assumeixi i s'hi integri el més fàcilment possible.
3. Fomentar un nou model de convivència al centre, basat en la interculturalitat.
4. Organitzar i planificar les activitats que es duran a terme per tal d'integrar aquest alumnat, qui les realitzarà, com i de quina manera s'avaluaran.
5. Prioritzar el coneixement de la llengua i cultura del centre per tal de facilitar la integració de l'alumnat nouvingut al seu entorn.
6. Facilitar la tasca docent davant el repte que suposa atendre alumnes d'origens tan diversos, procedents de sistemes educatius de vegades molt diferents i amb distints nivells d'escolarització.

Els directors dels col·legis donen suport a la resposta de la majoria de mestres sobre si són capaços de rebre al seu centre un infant que no parla la mateixa llengua. Aquests afirmen que ho poden fer i mencionen eines com el suport visual, l'ajuda d'un company tutor, o fins i tot, mencionen el suport de la conselleria.

Finalment, també han afirmat que depenent de les situacions que existeixen al dia a dia al centre, donen molt de suport a les famílies que ho necessiten, i fins i tot, a vegades realitzen reunions setmanals, per així poder resoldre dubtes que hi puguin sorgir i que puguin inquietar als pares dels infants.

5. CONCLUSIONS

L'educació intercultural, tal i com afirma la gran majoria de docents, és un tema que s'ha de tractar encara que no hi hagi alumnes estrangers a l'aula, ja que és necessària per a totes les societats, cultures i persones. És per això que l'escola s'ha d'encarregar de treballar-la per a que d'aquesta manera els infants sàpiguen de l'existència d'aquesta diversitat de cultures, segons Tedesco: *“l'escola és un dels pocs àmbits de socialització en què és possible programar experiències de contacte entre subjectes diferents, de trobades que permetin enriquir-se. Així, aprendre a viure junts en el context escolar no ha de significar tolerar l'existència d'un altre ésser humà, sinó respectar-lo perquè se'l coneix i se'l valora dins d'un clima de proximitat”*. A més, l'educació intercultural no ha d'anar destinada a la minoria cultural, sinó que ha de ser un treball conjunt en el que estigui inclòs la majoria. Segons el Observatorio de la Infancia en Andalucía algunes idees sobre la concreció de línies per a la educació intercultural són:

- Educació intercultural per a totes les persones, no només per a les minories ètniques.
- S'ha de tenir un bagatge cultural propi i de les altres cultures, a partir de les experiències vitals i coneixements previs de les persones.
- Millorar l'autoconcepte dels nins garantint la seva seguretat socioafectiva.
- Potenciar la igualtat d'oportunitats treballant contra el fracàs escolar.
- Promoure la comunicació, la cooperació i l'intercanvi a través d'actituds i la revisió de currículum observant què aprenen.
- Lluitar contra totes les formes de discriminació, exclusió i desigualtat; reconeixements del dret a la identitat i la cohesió social.
- Planificar tenint en compte l'apertura a l'entorn i la comunitat.

Per dur a terme aquest treball s'han realitzat unes enquestes de les quals s'han extret unes dades d'elaboració pròpia. L'elecció d'aquest mètode s'ha degut al gran nombre d'avantatges que té, a més de permetre veure la implicació i les diferències que podem trobar als diferents centres respecte al tractament de la interculturalitat.

Finalment, una vegada analitzats els resultats obtinguts de les dades aportades pels docents, podem concloure que:

En primer lloc, s'ha de dir que la major quantitat d'alumnes estrangers es troben als centres públics, seguits dels concertats i els privats. Tal i com es va mostrar a la introducció, a l'any 2017, el 78,6 % d'alumnes nouvinguts a Balears estaven matriculats a escoles públiques, fet que segueix existint. Un altre fet molt sorprenent és l'augment constant de diversitat de nacionalitats que s'està donant amb el pas del temps, si ens fixam a l'apartat de *resultats de les enquestes* podem trobar 26 nacionalitats diferents, les quals estan repartides per tots els col·legis visitats, encara que he de dir que gran part d'aquests, tal i com he dit amb anterioritat es troben a centres com CEIP Els Tamarells (col·legi públic), CEIP s'Algar (col·legi públic) o CEIP Son Verí (col·legi públic).

Una altra dada interessant és l'alt percentatge de dones en contraposició dels homes que es dediquen a l'Educació Infantil. El 95% de mestres enquestats són dones, cosa que demostra que en aquesta etapa de l'educació la majoria són del sexe femení. A més, és sorprenent que el 70% duen treballant entre 11 i 20 anys, i que, com a conseqüència, són professors amb destinació definitiva, fet que reflecteix l'experiència dels enquestats.

Quan a la formació del professorat, mitjançant les enquestes hem pogut comprovar que és molt baixa, o fins i tot, nul·la. El 90% dels mestres han afirmat que no han rebut cap tipus de formació de cara a la interculturalitat, fins i tot, els mateixos directors han indicat que no ofereixen cap curs de formació al professorat, però tal i com diu Cabera y otros, 1999, *"el professorat dona sentit al canvi quan el fonamenta en el seu propi coneixement pràctic i personal, així com en la seva pròpia experiència"*. A més, els professors afirmen que la interculturalitat suposa un aprenentatge per a tots i, fins i tot, alguns asseguren que aquest tema provoca que es treballin en gran mesura valors com la convivència i la tolerància. La majoria de centres afirmen que degut als fenòmens migratoris que s'estan donant a molts de països, i en el nostre cas, a Espanya, el fet de treballar la interculturalitat encara que no hi hagi alumnes estrangers a l'aula és un fet primordial, ja que reiteren que és la nostra realitat i que hem de preparar persones autònomes i capacitades per un futur poder enfrontar-se a la vida real, ja que com diu Nelson Mandela, *"l'educació és l'arma més poderosa que pots emprar per canviar el món"*.

En relació a la comunicació i la participació de les famílies, la majoria de centres li donen moltíssima importància, ja que és un agent que pot facilitar la integració d'aquests en el sistema educatiu. A més, 2 de 3 directors que han respost les enquestes afirmen que realitzen constants activitats on involucren a les famílies per tal de treballar la interculturalitat no de manera puntual.

Un altre aspecte que no es pot deixar enrere és la gran diversitat de materials, estratègies i eines que fan servir les escoles per ajudar als alumnes “nouvinguts”. Hi ha molts de mestres que no han aclarit algunes preguntes o que no han posat exemples com ho demanaven algunes qüestions. Encara així, hi ha hagut un gran nombre que sí ha especificat quines estratègies i eines fan servir a l’aula, cosa que deixa veure la gran quantitat de recursos que hi existeixen. També s’ha de dir que la participació i l’interès del professorat cap a la interculturalitat no ha estat la mateixa, hi ha mestres que es veu que s’impliquen molt més i es formen dia a dia, i mestres que es queden fixos on hi són. Algunes de les eines que més han sorgit han estat, per exemple, els contes. Aquests com a recurs educatiu són molt efectius i permeten treballar diferents àrees i continguts existents en l’actual currículum d’educació infantil com la interculturalitat. Un altre mètode que fan servir molt per treballar aspectes com la interculturalitat són els projectes, un exemple és el projecte “La volta al món” del col·legi Sant Vicenç de Paül, o el treball que fan els alumnes de 6è sobre la discriminació, els estereotipus i la interculturalitat a partir del respecte en unes sessions quinzenals a través del programa “Projecte jove”.

Finalment, cal destacar que la participació directiva dels centres enquestats ha estat escassa, ja que només el 60% dels directors han retornat contestades les enquestes, cosa que ha dificultat l’anàlisi d’aquesta investigació.

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Alaminos, A; Castejón, J.L (2006). *Elaboración, análisis e interpretación de encuestas, cuestionarios y escales de opinión*. Alicante: Marfil

Annex del Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'Educació Infantil a les Illes Balears. Recuperat de http://weib.caib.es/Normativa/Curriculum_IB/curriculum_.htm [Consultat, 03 de juny de 2018]

http://weib.caib.es/Normativa/Curriculum_IB/educacio_infantil_.htm [Consultat, 03 de juny de 2018]

Cabero, J., Bartolomé A., Cebrián M., Martínez F., & Salinas J. (1999). *Tecnología Educativa*.

Calviño, C; Clar, J; Grimalt, M. (2000). *Guia dels pobles de Mallorca: Llucmajor*. Mallorca: Gràfiques Garcia

Castells, M; Grimalt, M; Pascual, M; Valero, G. (2003). *Guia dels pobles de Mallorca: Palma*. Mallorca: Gràfiques Garcia

Cea D'ancona, M^o A. (1998): *Metodología cuantitativa: Estrategias y Técnicas de Investigación Social*. Madrid: Síntesis.

Cea D'Ancona, M. A. (2004). *Métodos de encuesta. Teoría y práctica, errores y mejora*. Madrid: Síntesis

CEIP Son verí: <https://ceipsonveri.wordpress.com/organitzacio-i-normativa/espai-familiar/familia-i-escola/> [Consultat, 06 de juny de 2018]

CEIP Els Tamarells: <http://www.educateca.com/centros/ceip-els-tamarells.asp> [Consultat, 06 de juny de 2018]

Cortés, A. (2017, 16 de novembre). Balears, segunda comunidad en alumnos "nouvingsuts". Diario de Mallorca. Recuperat de <http://www.diariodemallorca.es/mallorca/2017/11/16/balears-segunda-comunidad-alumnos-nouvingsuts/1264386.html> [Consultat, 02 maig de 2018]

Directrices de la UNESCO sobre la educación intercultural. Sección de Educación para la Paz y los Derechos Humanos; división de promoción de la Educación de Calidad; sector de Educación, 2007

Enquesta:

<http://www2.escuelascaticas.es/pedagogico/Documents/cuestionario%20intercultural.pdf> [Consultat, 03 de juny de 2018]

Francesc de Borja Moll: www.colegioborjamoll.net [Consultat, 06 de juny de 2018]

IBESTAT: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/per-territori/07031/Llucmajor>
https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/per-territori/07031/545ab312-dd4c-4520-9217-629abff4add2/es/pad_res02_17.px [Consultat, 15 de maig de 2018]

IBESTAT: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/per-territori/07040/Palma>
https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/per-territori/07040/545ab312-dd4c-4520-9217-629abff4add2/es/pad_res02_17.px [Consultat, 15 de maig de 2018]

Jordán, J; Besalú, X; Bartolomé, M; Aguado, O; Moreno, C; Sanz, M (2004). *La formación del profesorado en Educación Intercultural*. Madrid: Los libros de la catarata

Jordán, J.A. (1996). *Propuestas de educación intercultural. Para profesores*. Barcelona: Ceac, S.A.

Moreno, M.J. (2010). “*La interculturalidad en Educación Primaria*”. *Revista Educativa Digital Hekademos* (7), 115-132.

Observatorio de la Infancia en Andalucía (2006). *Educación Infantil e Interculturalidad*. Granada: Editorial de la Junta de Andalucía. Consejería para la Igualdad y Bienestar Social.

Ovalle Pérez, J. (2011). *Tratamiento del tema transversal de educación ambiental en el alumnado de tercer ciclo de educación primaria de la comarca granadina del altiplano (Huesca)*. Granada: Editorial de la Universidad de Granada.

Sant Vicenç de Paül: <http://www.svpaularenal.com/> [Consultat, 03 de juny de 2018]

Soto Megias, A. M (2015). *Interculturalidad en el aula de Educación Infantil*. Granada. Recuperat de http://digibug.ugr.es/bitstream/handle/10481/41273/SOTO_MEGIAS_ALBA.pdf;jsessionid=87052A8F2EDC928A65C4D791DAB3B226?sequence=1 [Consultat, 20 de maig de 2018]

7. ANNEXES

7.1 Annex 1. Enquesta als docents dels centres

1. Sexe _____
2. Podria dir-me quants d'anys fa que exerceix de mestre? _____
3. Quina es la vostra situació administrativa? Marca amb una X - Professor amb destinació definitiva ____ - Professor amb destinació provisional ____ - Interí ____ - Contractat ____ - Substitut ____ - Altres _____
4. En quin idioma imparteixes les classes? _____
5. De quina titulació acadèmica disposes? _____
6. Quines nacionalitats hi ha dins l'aula? _____
7. Ha rebut qualche curs de formació sobre la integració dels menors d'origen estranger al sistema educatiu? Si la resposta és afirmativa, indica quina és. _____ _____
8. Quina edat té el seu grup-classe? _____
9. Número total d'alumnes del seu grup-classe _____
10. Número total d'alumnes immigrants del seu grup-classe _____
11. Quines eines fas servir dins l'aula per donar a conèixer el tema de la interculturalitat? Marca amb una X les que penses que serveixen per donar-la a conèixer i posa un exemple de les que marquis - Contes ____ - Teatre ____ - Jocs ____ - Música ____ - Altres _____

12. Coneixes qualche conte dels següents? Podries mencionar qualche més?

- Elmer ____

- El pez arcoiris ____

- Rojo ____

- Altres _____

13. De les següents actuacions per a la integració dels menors d'origen estranger, marca amb una X les que dus a terme dins de l'aula i posa un exemple d'aquestes:

- Adaptació de continguts i materials

- Elaboració d'activitats segons el seu nivell de coneixement

- Utilització de materials que facilitin el coneixement d'altres cultures

- Realització d'activitats amb presència de les cultures dels alumnes estrangers

- Disseny curricular no etnocèntric/intercultural

- Designació d'alumne tutor que acompanyi a l'alumne estranger

- Avaluacions inicials

- Suport dins l'aula

- Pla d'acollida

- Altres _____

14. La incorporació d'alumnes d'origen estranger..... Marca les que estiguis d'acord.

- Suposa un augment en la conflictivitat de l'aula ____

- Suposa un aprenentatge per a tots ____

- Provoca que es treballin en gran mesura valors com la convivència i la tolerància ____

<p>15. Creus que s'ha de treballar el tema de la interculturalitat a les aules encara que no hi hagi nins estrangers a l'escoleta? Si la resposta és afirmativa, per què?</p> <hr/>
<p>16. A qualque reunió de cicle es practica la reflexió, el diàleg o la formació conjunta d'aquest tema? Si la resposta és afirmativa indica amb quina freqüència es duen a terme aquestes reunions.</p> <hr/>
<p>17. Es treballen en el aula, tant de manera formal com informal, l'anàlisi d'estereotipus, la reducció de prejudicis o les pràctiques de discriminació? Si la resposta és afirmativa indica com es treballen aquests temes.</p> <hr/>
<p>18. Tant els tutors com l'equip directiu treballen conjuntament amb les famílies mitjançant reunions periòdiques? Si la resposta és afirmativa, amb quina freqüència les duen a terme?</p> <hr/>
<p>19. Si arriba a la vostra aula un infant que no parla la mateixa llengua d'aquest. Compteu amb qualque solució o alternativa de comunicació? Menciona-la</p> <hr/>
<p>20. Totes les tècniques emprades per a la millora del tractament de la interculturalitat han funcionat dins l'aula? Menciona-les</p> <hr/>
<p>21. Quines eines funcionen millor dins l'aula per potenciar aquest tema?</p> <hr/>
<p>22. Podria exposar qualque experiència tant negativa com positiva que hagi tingut dins l'aula en relació a la interculturalitat?</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>Altres comentaris</p> <hr/> <hr/>

7.2 Annex 2. Enquesta als directors dels centres

1. Tipus de centre _____
2. Podria dir-me quants d'anys fa que exerceix de mestre? _____
3. Quina es la vostra situació administrativa? Marca amb una X - Professor amb destinació definitiva ____ - Professor amb destinació provisional ____ - Interí ____ - Contractat ____ - Substitut ____ - Altres _____
4. De quina titulació acadèmica disposes? _____
5. Quines nacionalitats hi ha al centre? _____
6. En quin idioma imparteixes classes o dus l'escola? _____
7. Localitat del centre _____
8. Número total d'alumnes del centre _____
9. Número total d'alumnes immigrants del centre _____
10. La incorporació d'alumnes d'origen estranger..... Marca les que estiguis d'acord. - Suposa un augment en la conflictivitat del centre ____ - Fa que alguns pares no matriculin als seus fills al centre ____ - Suposa un aprenentatge per a tots ____ - Provoca que es treballin en gran mesura valors com la convivència i la tolerància ____
11. Penso que..... Marca amb una X les respostes amb les que estiguis d'acord. - Els centres escolars disposen de les eines necessàries per tractar aquest tema de la interculturalitat ____ - El professorat té la formació i preparació pertinent per integrar als alumnes estrangers a les aules ____ - Disposeu de les instal·lacions adients per treballar aquest tema ____
12. Proporcionen cursos als professors per endinsar-se en el món de la interculturalitat? Si la resposta és afirmativa, quins cursos ofereixes? _____

<p>13. Creus que s'ha de treballar el tema de la interculturalitat a les aules encara que no hi hagi nins estrangers a l'escoleta? Si la resposta és afirmativa, per què creus que s'ha de treballar?</p> <hr/> <hr/>
<p>14. El vostre centre fomenta l'organització i realització d'activitats voluntàries dels pares que repercuteixen positivament a la vida i el clima propi del centre?</p> <hr/>
<p>15. Col·laboren i participen les famílies immigrants en l'organització d'activitats del AMPA? _____</p>
<p>16. Existeix en el vostre centre un Pla d'Acollida? Si la resposta és afirmativa, quines son les bases d'aquest Pla?</p> <hr/>
<p>17. En el vostre centre ofereix activitats per a la informació i la comunicació continua amb les famílies immigrants? Si la resposta és afirmativa, quines són aquestes activitats?</p> <hr/> <hr/>
<p>18. Si arriba al vostre centre un infant que no parla la mateixa llengua d'aquest. Compteu amb qualche solució o alternativa de comunicació? Menciona-la</p> <hr/> <hr/>
<p>19. Tant els tutors com l'equip directiu treballen conjuntament amb les famílies mitjançant reunions periòdiques? Si la resposta és afirmativa, amb quina freqüència les duen a terme?</p> <hr/>
<p>20. Podria exposar qualche experiència tant negativa com positiva que hagi tingut dins l'aula en relació a la interculturalitat?</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Altres comentaris

7.3 Annex 3. Imatges de les façanes dels centres visitats

Façana del col·legi s'Algar (Arenal de Lluçmajor – Públic)

Font: Elaboració pròpia

Façana del col·legi Son Verí (Arenal de Lluçmajor – Públic)

Font: Elaboració pròpia

Façana col·legi San Vicenç de Paül (Arenal de Lluçmajor – Concertat)

Font: Elaboració pròpia

Façana col·legi Francesc de Borja Moll

Font: Elaboració pròpia

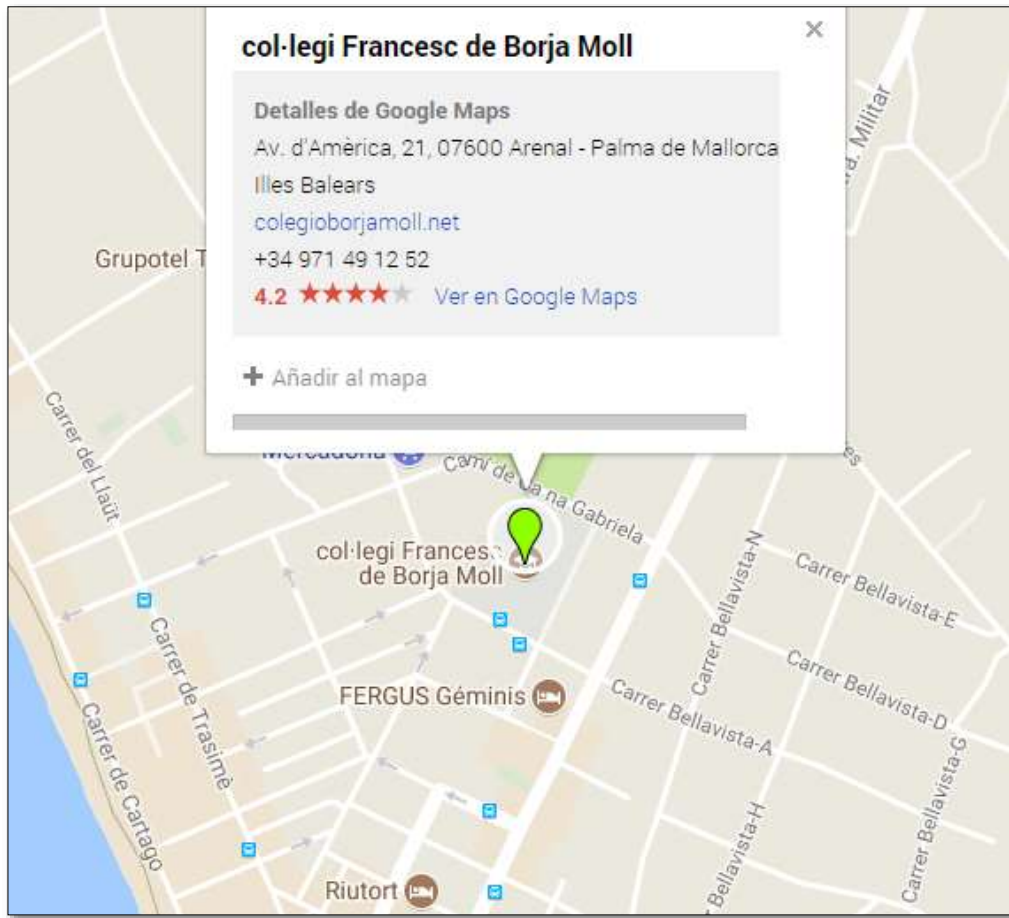
Façana del col·legi Els Tamarells

Font: Elaboració pròpia

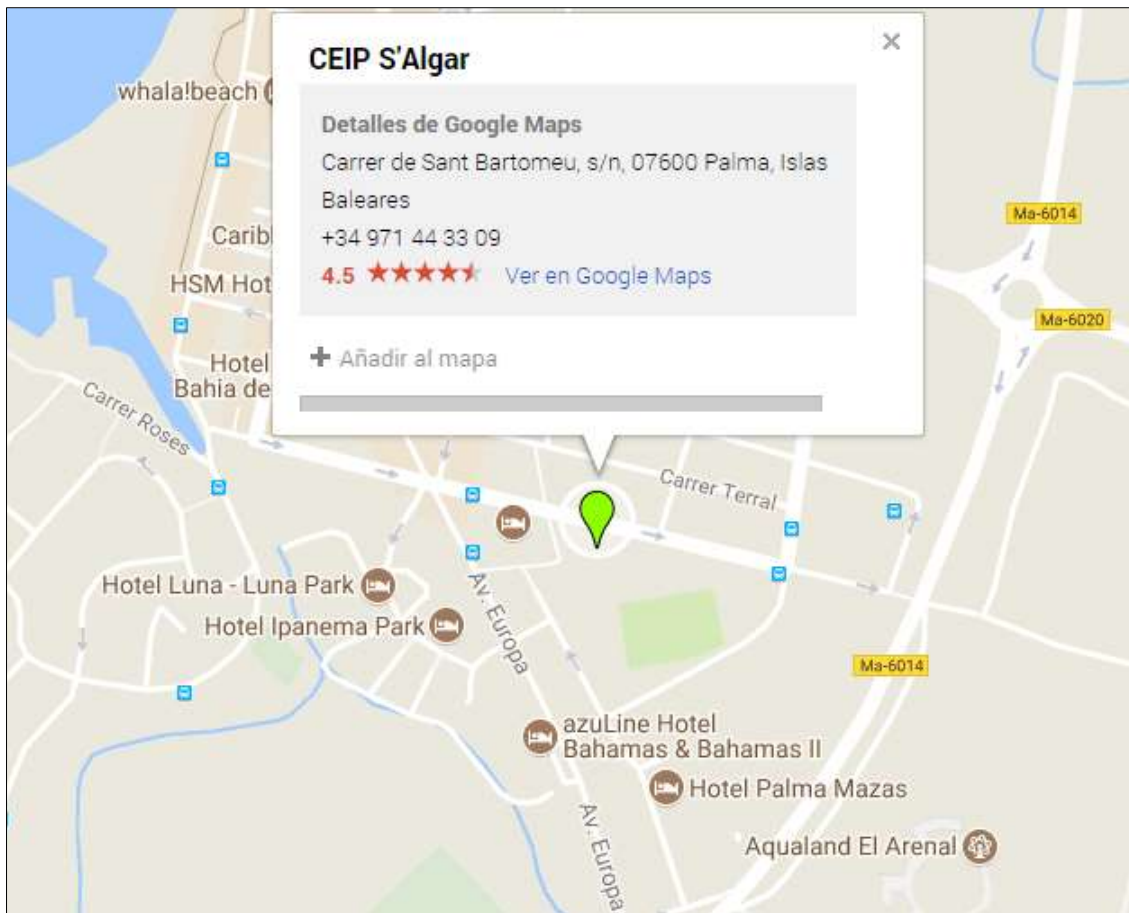
7.4 Annex 4. Localització dels centres educatius

Localització del col·legi Francesc de Borja Moll

Font: Modificació pròpia del mapa extret de Google Maps.

Localització del col·legi s'Algar

Font: Modificació pròpia del mapa extret de Google Maps.

Localització del col·legi Son Verí

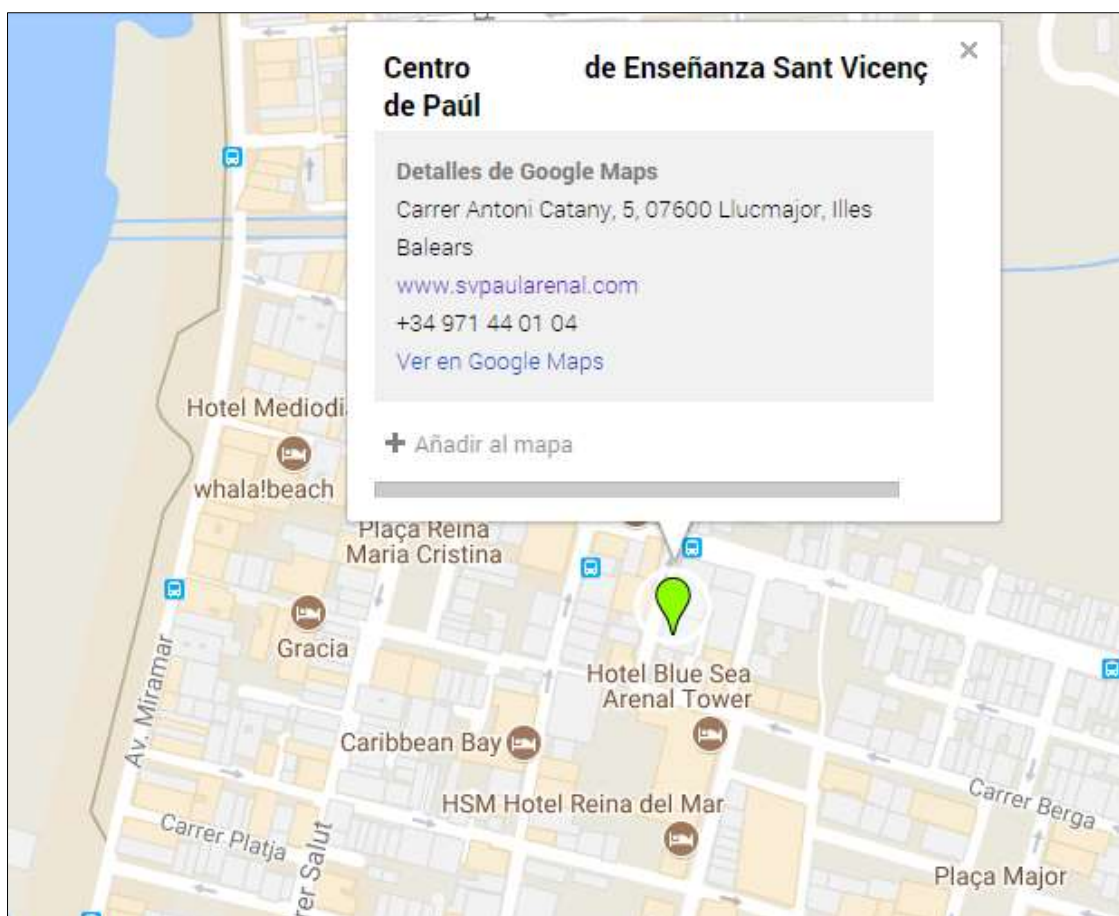
Font: Modificació pròpia del mapa extret de Google Maps.

Localització del col·legi Els Tamarells

Font: Modificació pròpia del mapa extret de Google Maps.

Localització dels col·legi Sant Vicenç de Paül

Font: Modificació pròpia del mapa extret de Google Maps.

